

Lasten oikeudet ja kunta turvaa hakevan lapsen vastaanottajana

Inka Hetemäki 7.2.2023

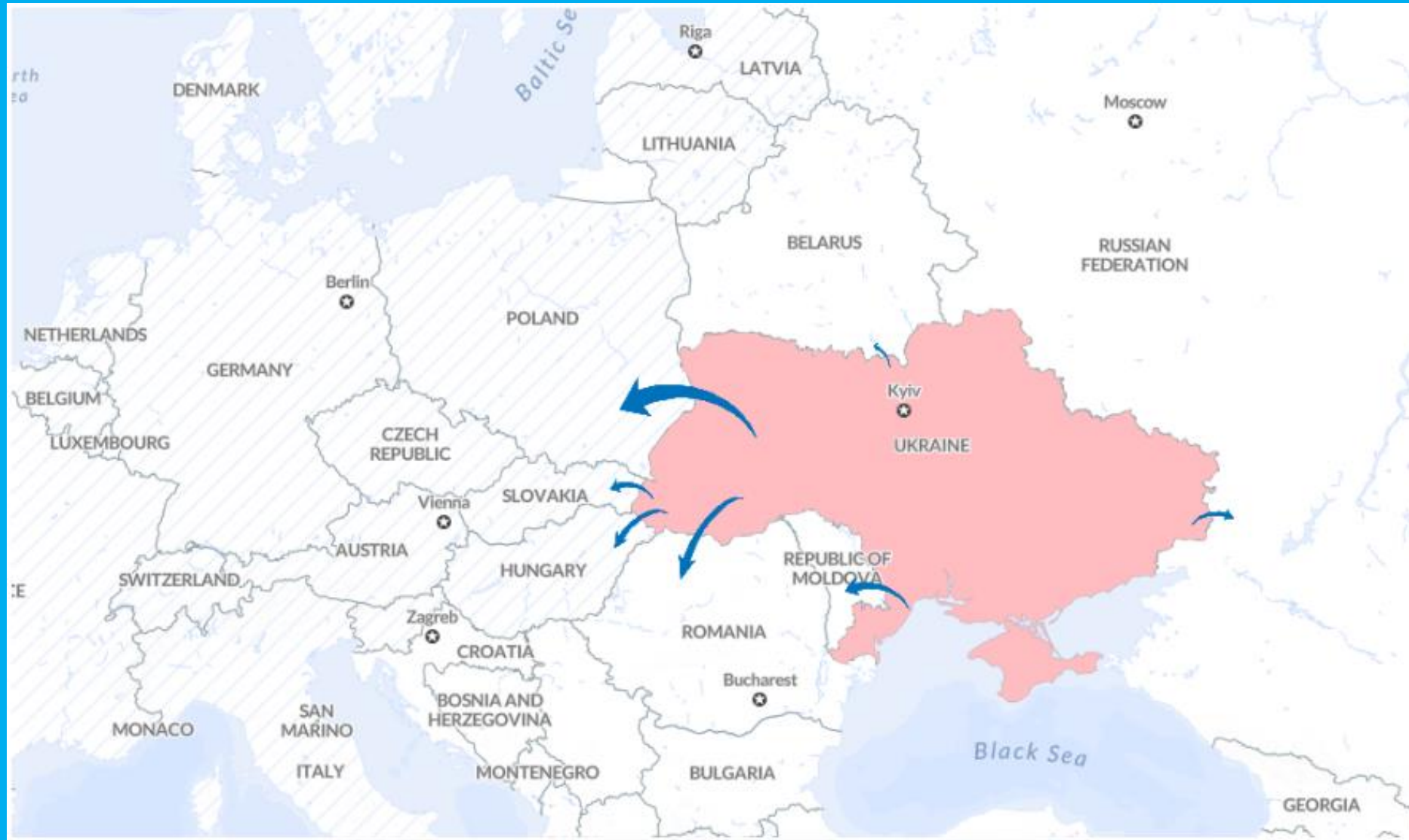
Kuntien rooli julkisten palveluiden tuottajina on keskeinen lapsen kasvulle ja kehitykselle.

Pakolaistilanne maailmassa ennen Ukrainan kriisiä

- Jo ilman Ukrainaa maailmassa oli ennätysmäärä *pakenevia* (pakolaiset ja maan sisäiset pakolaiset), yht. 84 miljoonaa, Ukrainan myötä pakolaisten määrä on noussut yli 100 miljoonaan.
- Määrä on noin tuplaantunut kymmenessä vuodessa
- Pakolaisista*, joita edellisistä n. 26,6 milj. (rajojen ylittäneistä, turvapaikkaa hakevista tai saaneista, 2/3 osaa tulivat vain viidestä maasta: Syyria, Venezuela, Afganistan, Etelä-Sudan, Myanmar
- Pakenevista lapsia on n. 42% (kun väestöstä n. 30%)
- Pakenevista hieman yli puolet ovat maan sisäisiä pakolaisia (IDPs)

Näistä pakenevista 86 prosentista vastasivat matalan tai keskitulon maat.

Ukrainan väkiluku 2020 44 miljoonaa, lapsia n. 7,5 miljoonaa

Ukrainassa/-sta paenneet (tilanne 29. -31.1. 2023)

- Maan sisäisiä pakolaisia on n. 7 miljoonaa
- Maasta paenneita on 8 046 560. Heistä 4 823 326 tilapäisen suojelun piirissä Euroopassa.
- Tilanne naapurimaissa:
 - Puolassa 1 563 386
 - Romaniassa 110 901
 - Moldovassa 108 824
 - Slovakiassa 107 199
 - Unkarissa 33 603
- Muualla:
 - Saksassa 881 399
 - Ruotsissa 51 230
 - Suomessa 49 290
- (Venäjällä 2 872 068)
- Lasten osuus maan jättäneistä pakolaisista n. 30%

Lapset Ukrainassa

- 424 lasta on kuollut ja yli 781 loukkaantunut, todellisten lukujen ollessa todennäköisesti paljon korkeammat (1/2023).
- Lähes kaksi lasta kolmesta on joutunut pakenemaan.
- Alle 60% kouluista on toiminnassa.
- Yli 90 000 laitoksissa asuvan lapsen turvallisuus ja hyvinvointi on uhattuna.
- Pysyviä seurauksia mielenterveyteen ja kehitykseen.
- Lapsilla kohonnut riski hyväksikäyttöön ja ihmiskauppaan.

YK:n lapsen oikeuksien sopimus 1989

Janusz Korczak

Ihmisoikeussopimusten asema Suomessa

- Kv. sopimuksen määräykset ovat voimassa myös Suomessa, eli osaan maan sisäistä oikeusjärjestystä
- Kansainvälinen sopimus on voimassa samansisältöisenä
- Kansallinen lainsäädäntö muutetaan – eli poistetaan lainsäädännön esteet - vastaamaan kv. sopimusta
- YK:n lapsen oikeuksien sopimus koskee jokaista lasta

”Laillisuus on vallan käsissä, oikeus ei.”

Lapsen oikeuksien sopimus

Yleisperiaatteet

- Art. 2 Syrjimättömyys
- Art. 3 Lapsen edun ensisijaisuus
- Art. 6 Oikeus jäädä eloon ja kehittyä
- Art. 12 Lapsen näkemysten kunnioittaminen

Lapsuuden erityinen arvo yhteiskunnalle
tunnistetaan lapsen oikeuksien sopimuksessa.

Kuntien rooli lapsen kasvua tukevien julkisten palveluiden tuottajina on keskeinen

- Kunnat saavat valtiolta korvausta sovittujen palveluiden tuottamisesta
- Tilapäisen suojelun saaneilla on oikeus terveystalouteihin saman laajuisesti kuin niillä, joilla on kotikunta Suomessa, lisäksi oikeus välttämättömiin sosiaalihoitoon palveluihin
- Myös varhaiskasvatuskulut korvataan
- Kunnat ovat velvollisia antamaan neuvontaa ja ohjausta käytettävissä olevista varhaiskasvatustalouteista
- Kouluikäisille opetus järjestetään esi- tai perusopetuksena tai mm. maahanmuuttajille tarkoitettuna perusopetukseen valmistavana opetuksena
- Oppilailla on oikeus opetukseen, oppilaanohjaukseen sekä riittävään oppimisen ja koulunkäynnin tukeen
- Ammatilliseen koulutukseen ja lukiokoulutukseen on vapaa hakeutumisoikeus

Lapsista huolehtiminen on

1. Moraalinen ja sopimuksellinen velvoite.
2. Yhteiskunnan kannalta kannattava investointi.
3. Mahdollistaa sukupolvien välisen (hiljaisen) sopimuksen toteutumisen. Kutistuvien lapsimäärien maassa "sopimus" on vino ikääntyvien eduksi ja nuoren ikäluokan haitaksi
– huonosti voivista lapsista ei kasva aikuisia, jotka pystyisivät tätä sopimusta kannattelemaan.
4. Kestävää yhteiskuntarauhan rakentamista.

Kiitos.